

svoje kmetijske izvozne pridelke: ži-vino, surovo maslo in jajca. Tako se Danska vedno pravilno prilagodi svetovnemu tržnemu položaju za kmetijske pridelke. Ker se danski kmetje pri svojem kmetovanju ozirajo vedno okrog po svetu in gledajo daleč v bodočnost, jih prodirajoča agrarna kriza ne preseneti: vedno pripravljeni znajo njen udarec pravočasno odbiti.

Izborna stanovska organizacija je danske kmete privedla na višek kmetijskega gospodarstva.

V NAŠI DRŽAVI.

Nadzorstvo nad bankami. Po naredbi trgovskega ministra se bo v avgustu izvršil pregled vseh bank v državi radi nadzorstva njihovega dela, radi mnogoštevilnih pritožb proti njim, da se ne držijo odredb zakona o delniških družbah in da njihovo delo ne odgovarja zakonskim predpisom. Banke, ki so se pregrešile zoper predpise zakona o delniških družbah, bodo izgubile pravico dela, v kolikor niso bile že poprej kaznovane, bodo kaznovane z globo. V novem zakonu o delniških družbah, ki ga ministrstvo izdeluje, se bo to nadzorstvo še povečalo. Poleg zakona se bo izdal poseben pravilnik o izvrševanju nadzorstva. Sedanji pregled bodo izvrševali inspektorji trgovskega ministra, ki bodo po končanem pregledu poročali o uspehu nadzorstva ministrstvu za trgovino.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Egipt popolnoma pomirjen. Ministrski predsednik Macdonald je podal izjavo, da se je Egipt pomiril v toliko, da so angleške bojne ladje zapustile egiptovske luke. Predsednik je posebno povdaril, da so v zadnjih nemirih v Egiptu nastopile le egiptovske čete. Angleške čete se niso umešavale v zadnje spore. Inozemske vlade se niso pritožile pri angleški vladi zaradi nezadostne zaščine inozemcev.

Nemirna Kitajska. Na Kitajskem doživljajo upore med vladno vojsko in prodiranje komunističnih čet. Med kitajskimi vladnimi četami je došlo do odpovedi pokorščine vsled komunistične propagande. Veliko garnizij je odpovedalo pokorščino in ropajo po mestih. Komunistična armada je izkoristila upor in je zavzela skoro vsa važnejša mesta brez bojov. Komunistično vojaštvo je izropalo vse trgovine v Pekingu, udrlo tudi v evropske kolonije, napadlo inozemska zastopstva in konzulate ter povzročilo krvavo klanje. Večina Evropejcev v Pekingu se je rešila na ameriške in japonske ladje. Veliko misijonarjev je bilo ubitih, vladna poslopja so komunisti požgali, istotako tudi palače inozemskih trgovskih zastopstev.

Turčija in Perzija. Turška vlada je izvršila obsežne vojaške priprave proti Perziji in Iraku in zbrala 40 do 50

tisoč mož s 100 letali ob meji proti Perziji.

Huda gospodarska kriza v Rusiji. V Rusiji je prišlo do propasti papirnatega denarja in bo v bodoče možno kupovati živila le za robo. Ljudje si nabavljajo že v naprej cela skladišča blaga. Vlada skuša omiliti gospodarsko krizo z uvajanjem nakaznic na dosedaj še prosto blago, kar pa je do sedaj le malo pomagalo. Gospodarska kriza v Rusiji postaja vedno občutnejša in predstavlja eno najbolj težkih preizkušenj sovjetske vlade. — Amerika je začela odklanjati izkrcaje ruskega blaga in bo došlo skoro gotovo do prekinitve trgovskih odnošajev med Ameriko in Rusijo.

V Kanadi v Severni Ameriki so imeli parlamentarne volitve, pri katerih so dobili konservativci 138 poslancev, liberalci 85 in vse druge stranke 19. Zmaga konservativcev pomenja ožje gospodarsko sodelovanje z Anglijo in njenimi kolonijami. Že v naprej razglašajo, da bo Kanada odstranila carino na angleško blago.

Profestantizem med Slovenci.

Slovensko ljudstvo so v 16. stoletju razburjali hudi verski boji, ki so pričeli z razširjanjem luteranstva in so trajali skoro sto let. Dasiravno je obvladala takrat turška nevarnost vse javno življenje in je bojevala Avstrija s turškim polumescem obupen boj za obstanek, vendar so se razvijali poleg tega notrajni boji med katoliško cerkvijo in novo vero, ki so s toliko silo prevzeli vse ljudsko mišljenje in težnje in tako globoko posegli v naše cerkvene, politične, socialne, slovstvene in sploh vse kulturne razmere, da pomenjajo novo dobo v zgodovini našega naroda.

Glavni sovražnik razbitja naše srednjeveške cerkvene organizacije.

Glavni sovražnik, ki je našo srednjeveško cerkveno organizacijo skoraj popolnoma razdejal in dal protestantom mnogo prilike, da so se vedno bolj razširjevali in okrepjevali, je bila vedno grozeča turška sila. Redni turški napadi so že sami silno zadeli cerkev. Mnogo samostanov je bilo razdejanih ali pa je zelo obubožalo. Največ je trpelo od Turkov kmečko ljudstvo, z njim vred pa cerkev in duhovščina, ki je imela od njega edine dohodke. Vsled turške sile je propadlo mnogo cerkvenih ustanov, župnijskih in mestnih šol, bolnišnic itd. Pri drugih so se zmanjšali dohodki, ali pa se je z njimi okoristila svetna gosposka. Vrh tega so avstrijski vladarji s hudimi vojnimi davki obremenjevali cerkvena posestva in dohodke. Leta 1523 je zahteval kralj Ferdinand od duhovnikov za vojne namene tretji del letnih dohodkov. Leta 1525 so popisali vse cerkvene dragocenosti v zlatu, srebru

in biserih ter jih porabili za obrambo dežele. Turški davki so znašali leta 1526 eno tretjino letnih dohodkov duhovnikov. Leta 1529 je zahteval Ferdinand od cerkvenih prelatov in samostanov, naj prodajo in zastavijo četrti del vseh nepremakljivih cerkvenih posestev, ker potrebuje denar. Ker naloženih davkov niso hoteli plačevati, so cerkveno posest kratkomalo zaplenili in prodali ali zastavili. Taka gospodarska kriza je silno vplivala na ves cerkveni sestav. Mnoge župnije so bile prazne. Duhovniki niso prejeli toliko, da bi mogli živeti stanu primereno. Prisiljeni so bili, se pečati s krmarstvom in kupčijo, kar je zelo škodovalo njihovemu ugledu. Ljubljanski škof Ravber se je pritoževal leta 1525, da je posvetil v osmih letih komaj 17 duhovnikov.

Župnije so bile prazne ali pa v rokah odpadlih ali pa ničvrednih ljudi. Ljudstvo je bilo popolnoma pokvarjeno.

Ker so propadle z dunajskim vseučiliščem tudi naše domače šole, novega duhovniškega naraščaja ni bilo pričakovati. V naše dežele so prišli tudi ljudje, ki so bili nevedni in na slabem glasu, skrivni ali očitni odpadniki in dobili razne cerkvene službe. Pod vplivom protestantskega gibanja se je to zlo še povečalo.

Tako je pripomoglo marsikaj, da so verske novotarije v naših krajih našle ugodna tla.

Razširjanje luteranstva po naših krajih.

Kakor hudournik je preplavila Luthrova verska novotarija slovenske dežele, ne da bi našla odločnega odpora niti pri cerkvenih niti pri državnih oblastnikih. Stoletna nerednost, razvade in napake so se sedaj bridko maščevale. Plemstvo in meščanstvo, ki sta imela v rokah vso politično moč, ves socialni ugled in upliv, sta se skoraj popolnoma postavila na stran novih bojevnikov zoper katoliško cerkev in izrabila svoje sile v prosep luteranstva. Le vladarji iz habsburške hiše so ostali zvesti katoličani in skušali rešiti v težavnih časih, kar je bilo mogoče. Pričakovati je bilo, da se bo ob takih razmerah luteranstvo tudi med slovenskim kmečkim ljudstvom, ki je bilo docela odvisno od graščakov, hitro razširilo in ukoreninilo, tembolj ker ni manjkalo vztrajne protestantske agitacije z besedo in tiskom. Vendar je našel »čisti evangelij« med priprostim narodom primeroma malo privržencev. Ako izvzamemo nekatere pokrajine na Ogrskem in na Koroškem, se ni udomačilo luteranstvo nikjer med Slovenci trajno. Po župnijah, kjer so plemiški patroni vrinili luteranske pridigarje, so ljudje raje hodili v sosedne katoliške župnije prejemati svete zakramente, kakor da bi imeli posla z Luthrovo duhovščino, katero je nastavljal grajska gosposka. Ljudstvu se ni moglo prikupiti suhoparno bogočastje luteranov, ki niso poznali druga kakor pridigo in čitanje svetega pisma, medtem ko so jim bili tisočletni častljivi verski obredi y spotiko in za-